

Sluttrapport

Virksomhetsområde: Rehabilitering
Prosjektnummer: 2008/0019
Prosjektnavn: «Sang – med språket i vranglås»
Søkerorganisasjon: Afasiforbundet i Norge
Prosjektleder: Elisabeth Brekken
Postboks 80
1931 AURSKOG

Prosjekttema:

Fokus på sang og musikk i afasirehabilitering, og i sosiale sammenhenger der afasirammende er til stede. Målet var å utarbeide materiell som enkelt kunne tas i bruk i ulike sammenhenger, eksempelvis i grupper med og uten logoped, i afasiforeninger, ved private sammenkomster og i hverdagen.

Forord

Prosjektet «Sang – med språket i vranglås» ble avsluttet i inneværende sluttår. Det ferdige produktet består av et teksthfte (sangbok) i storskrift, med kjente sangtekster og et idehefte, med forslag til aktiviteter knyttet til musikk. Egen CD med musikk følger ideheftet.

Vi vil takke ExtraStiftelsen Helse og Rehabilitering for midlene til dette prosjektet som ble meget vellykket. Prosjektet ble gjennomført i samarbeid med musikkterapeut Guro Mjønerud Solbakken fra Toneheim Folkehøgskole, for å kvalitetssikre det faglige innholdet i sluttproduktet. Prosessen frem til det ferdige produktet innebar to prosjektsamlinger på Toneheim Folkehøgskole, der afasirammede og pårørende fra ulike afasiforeninger deltok og var vår referansegruppe.

Vi er meget godt fornøyd med det ferdige produktet, og vil rette en takk til våre samarbeidspartnere. Norsk Noteservice AS for hjelp til godkjenninger, Grafisk avdeling i trykkeriet 07 for hjelp til god design, og ikke minst til staben på Toneheim Folkehøgskole for tilrettelegging i de to prosjektsamlingene vi hadde der.

Sammendrag

Prosjektet «Sang – med språket i vranglås» er avsluttet etter en prosjektperiode på to år. Ideen til prosjektet var erkjennelsen av at sang og musikkaktiviteter er viktige elementer i afasirehabilitering. Afasi er vedvarende språk- og kommunikasjonsvansker som rammer plutselig og uventet etter ervervet skade i hjernen. Man ønsket med prosjektet å sette fokus på verdien av ulike former for sang- og musikkaktiviteter der afasirammede er representert, for fagmiljøer i rehabiliteringssituasjoner og i alle sosiale sammenhenger. Prosjektets sluttprodukt er et opplegg til inspirasjon som enkelt kunne tas i bruk, uten at musikkfaglig bakgrunn var nødvendig. Opplegget er utprøvd i to prosjektsamlinger der afasirammede og pårørende/nærpersoner utgjorde referansegruppe.

Det var svært positivt å registrere at deltagerne i referansegruppene deltok med iver i alle aktiviteter, funksjonsnedsettelse til tross. I referansegruppene var det personer i rullestol, med ulike ganghjelpemidler og med lammelser i deler av kroppen. Dette var ikke til hinder for å delta i aktiviteter som ringdans, polonese og bevegelser til musikk.

Det ferdige produktet består av et spiralisert hefte med sangtekster i storskrift, og et idéhefte med tilhørende CD. Sangtekstene er et tematisert utvalg av kjente sanger. Idéheftet inneholder forslag til aktiviteter knyttet til musikk, med enkle illustrasjoner og forklaringer. Opplegget bør ha overføringsverdi til andre grupper av mennesker med ulike former for funksjonsnedsettelse og i eldreomsorg. Vi vil aktivt bidra til å gjøre opplegget kjent.

Opplegget er omtalt på Afasiforbundet i Norges hjemmeside (www.afasi.no), og bøkene er tilgjengelige både via forbundets nettbutikk og sekretariat.

Innholdsfortegnelse

Forord	2
Sammendrag	3
Kapittel 1.....	5
Bakgrunn for prosjektet	5
Prosjektets målsetting.....	5
Prosjektets målgruppe	5
Kapittel 2 Prosjektgjennomføring/Metode.....	5
Praktisk gjennomføring	6
Kapittel 3 Resultater og resultatvurdering	7
Kapittel 4.....	7
Vedlegg	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Vedlegg per post	8

Kapittel 1

Bakgrunn for prosjektet

Ideen til prosjektet kom fra afasiforeninger som i sitt arbeid hadde gjennomført flere arrangementer, med fokus på ulike former for sang og musikkaktiviteter. Erkjennelsen av at afasirammede i uventet stor grad kan delta i allsang, og ha glede av bevegelser til musikk satte initiativtakerne på tanken om et prosjekt der målet skulle være å få dette budskapet spredt til alle som har med afasirammede å gjøre. Fra første stund i afasirehabiliteringen bør sang og musikk tas i bruk, av helsepersonell, logopeder og av pårørende.

Prosjektleder bygget sitt engasjement på personlige erfaringer som pårørende, og fra arbeidet som pårørendekontakt (likemann) i Afasiforbundet i Norge.

I tillegg hadde man gode erfaringer fra samarbeid med musikkterapeut fra Toneheim Folkehøgskole. Et samarbeid med musikkterapeut derfra i prosjektsammenheng falt naturlig, for å kvalitetssikre opplegget og sluttproduktet. Afasirammede og pårørende fra lokale afasiforeninger skulle i prosjektperioden være referansegruppe.

Prosjektets målsetting

Målet for prosjektet var å utarbeide et hjelpemiddel som enkelt kunne tas i bruk i arbeid med og/eller i sosialt samvær med afasirammede. Konseptet skulle inneholde en samling av sangtekster, i stor skrift og uten forstyrrende illustrasjoner, for de afasirammede som kunne gjøre seg nytte av støttetekst. Utvalg av tekster skulle konsentreres om kjente sanger, slik at de afasirammede som hadde tapt evnen til å lese kunne delta i allsang uten å være avhengig av å lese tekst, ved å hente frem iboende kunnskaper. Videre ønsket man å utarbeide en idesamling med forslag til aktiviteter knyttet til musikk. Bevegelse til musikk for fysisk aktivitet, gleden av å lytte til musikk og avspenningsøvelser til musikk. Idesamlingen skulle inneholde CD med referanser til de ulike aktivitetene. Et viktig poeng var at produktet kunne tas i bruk uten ledelse av personer med musikkfaglig kompetanse.

Prosjektets målgruppe

Målgruppen i prosjektperioden var medlemmer av lokale afasiforeninger, afasirammede og deres pårørende/nærpersoner og tillitsvalgte i de respektive lokalforeningene. Det realistiske antall deltagere ble satt ca. 40 personer. Ingen funksjonsnedsettelse skulle være til hinder for å delta, og de fysiske fasiliteter skulle gi rom for rullestolbrukere og for deltagere med andre bevegelseshjelpemidler. Hjelp og bistand til de som trengte det ble organisert og gjennomført av tillitsvalgte i lokalforeningene.

Kapittel 2 Prosjektgjennomføring/Metode

Første steg i prosjektarbeidet var å etablere kontakten med Toneheim Folkehøgskole.

I planleggingsmøte på Toneheim i februar 2009 ble musikkterapeut Guro Mjønerud Solbakken presentert for oss som vår musikkfaglige samarbeidspartner. En grovskisse av fremdriftsplan ble utarbeidet, og tidspunkt for første prosjektsamling ble fastsatt til 19.-21. juni 2009.

I løpet av våren hadde prosjektleder og musikkterapeut utarbeidet planer for første prosjektsamling, og faglærere ble engasjert. Helgen skulle omfatte alle elementene i prosjektbeskrivelsen. Alle deltagere skulle delta i samtlige aktiviteter, i små grupper og i felles samling. Referansegruppen bestående av afasirammede og pårørende gav sine tilbakemeldinger i form av muntlig evaluering (ref. fullstendig statusrapport av 17.08.09). Høst 2009 og vår 2010 benyttet prosjektleder og musikkterapeut til å bearbeide tilbakemeldingene, til justering og utarbeidelse av redigert opplegg for andre prosjektsamling 25.-27. juni 2010.

Innhold i tekstsamling og ideheftet begynte å ta form, og til andre samlingen var et utkast til kurskonseptet ferdig til utprøving. Helgesamlingen ble gjennomført med deltagere fra fem afasiforeninger, og tilbakemeldingene var udelt positive (ref. fullstendig statusrapport av 30.08.2010).

Høst 2010 var en arbeidsperiode for prosjektleder og musikkterapeut, der alt materiell ble justert etter siste evaluering, og forberedelsene til å sette i produksjon det endelige resultatet.

- Innhenting av priser fra trykkerier
- Innhenting av tillatelser for trykking i henhold til åndsverksloven
- Innhenting av tillatelser for CD-produksjon
- Tekstskrivning
- Illustrasjoner
- CD-produksjon

Den største tidstyven viste seg å bli tillatelser til trykking av sangtekstene. Dette medførte et stort arbeid, og vi valgte å søke om sluttår for prosjektet. Uvurderlig hjelp fikk vi fra forlaget Noteservice AS, Oslo.

Følgende firmaer ble valgt for produksjonen:

- 07-Gruppen Aurskog/Oslo for grafisk design og trykking
- Grafisk Media AS, Gjøvik for CD-produksjon

Deadline for det ferdige produktet ble satt til mai 2011.

Praktisk gjennomføring

Prosjektet «Sang – med språket i vranglås» har fulgt den skisserte fremdriftsplan i hele prosjektperioden, inkludert de to helgesamlingene med referansegrupper. Det var svært tilfredsstillende å se hvordan rullestolbrukere og personer med ulike grader av bevegelseshemming tok aktivt del i polonese, ringdans og sangleker. Å lytte til musikk er i seg selv avstressende og med enkle avspenningsøvelser i tillegg følger et velbefinnende. Allsang skaper alltid god stemning, og det er godt å observere hvor lett afasirammede tar del i allsangaktiviteter.

Prosjektet er gjennomført etter planen og som beskrevet i prosjektsøknaden. Det ble søkt om sluttår, da tiden viste seg å bli knapp for ferdigstilling ved utgangen av 2010. Tidstyven ble alle formaliteter og godkjenninger knyttet til lov om opphavsrett. De to prosjektsamlingene på Toneheim Folkehøgskole ble meget vellykket så vel faglig som sosialt. Deltagere med svært ulikt funksjonsnivå tok del i alle aktiviteter. Rullestoler og andre gå-hjelpemidler var ikke til hinder for å delta i bevegelser til musikk.

Dagene var avsatt til program relatert til prosjektet, der det alternerte mellom aktiviteter i grupper og felles. Måltidene ble den frie sosiale arena. Kveldene ble avsluttet med middag og hyggelig samvær, der både sang og musikk ble vektlagt.

Kapittel 3 Resultater og resultatvurdering

«Sang – med språket i vranglås» som ferdig produkt består av et teksthefte og et idehefte med tilhørende musikk eksempeler på CD. Dette ble presentert under Afasiforbundet i Norges Landsmøte 2011. Der ble delegatene og andre inviterte gjester presentert for ideen bak prosjektet og gjennomføringen.

Alle lokalforeningene i AFN fikk en pakke bestående av fem tekstbøker og ett idehefte, med oppfordring om å ta dette i bruk i sine respektive lokalmiljøer. Opplegget er omtalt i Afasiposten både i prosjektperioden og som markedsføring av det ferdige produktet. Videre er omtale å finne på Afasiforbundets nettsider. Interesserte kan skaffe seg bøkene ved henvendelse til Afasiforbundets sekretariat.

Det har kommet mange positive tilbakemeldinger fra ulike aktører, og vi tror det fokuset som er satt på sang og musikk i afasirehabilitering har nådd mange. I særdeleshet synes det viktig at pårørende/nærpersoner blir kjent med dette, da sang og musikk lett kan tas i bruk i private sammenhenger. Prosjektansvarlige har besøkt afasiforeninger som har satt «Sang – med språket i vranglås» på programmet.

Økonomisk har prosjektet gått i balanse med de midlene vi ble tildelt fra Ekstrastiftelsen Helse og Rehabilitering. Det ble produsert 700 teksthefter og 150 idehefter med tilhørende CD (ref. revidert regnskap).

Kapittel 4

Sangheftet (tekstheftet/sangbok og ideheftet) er ferdigstilt etter prosjektplanen, basert på faglige kriterier og erfaringer fra de to helgesamlingene med afasirammede og pårørende. Materiellet er formidlet til alle lokale afasiforeninger i Norge, og markedsført i ulike sammenhenger der målgruppen og relevante fagfolk er representert.

Afasiforbundet kan etterbestille hefter og CD ved behov, og distribuere til interesserte for produksjons- og leveringskostnadene.

Vi mener at vi med dette prosjektet har klart å løfte frem et viktig budskap: «Ta sang og musikkaktiviteter i bruk i afasirehabilitering og i ulike sosiale sammenhenger der afasirammede er tilstede.» Musikk er et grenseoverskridende språk, og kan representere et godt og samlende element for mennesker der tale som vårt nærmeste kommunikasjonsmiddel ikke er intakt.

Vedlegg per post

Det ferdige produktet: Sangheftet og ideheftet m/ CD.
DVD fra prosjektsamlingene.